

4.3.4 พันธุ์แกะ แกะที่เลี้ยงกันในโลกมีหลายชนิด สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ แกะพันธุ์เนื้อ แกะพันธุ์ขน และแกะพันธุ์นม การเลี้ยงแกะในประเทศไทยในที่นี่จะกล่าวเพียงแกะพันธุ์เนื้อ พันธุ์กึ่งเนื้อกึ่งขน และแกะพันธุ์ขน คือพันธุ์เมอร์ริโนซึ่งเป็นแกะขนพันธุ์ดั้งเดิม และแกะส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ที่กรมปศุสัตว์แนะนำเกือบทั้งสิ้น

ตัวอย่างพันธุ์แกะมาตรฐานบางพันธุ์ที่ควรรู้จัก

1) พันธุ์พื้นเมืองของไทย

- แกะพื้นเมืองพันธุ์หางสั้น เป็นแกะกลุ่มที่พบในภาคใต้ของไทยมีหางสั้น ลักษณะรูปร่างและขนาด เช่นเดียวกับแกะพันธุ์พื้นเมืองของประเทศมาเลเซีย 2 สายพันธุ์ คือ สายพันธุ์ซึ่งมีชื่อเรียกว่า มาลิน (Malin; Malaysian indigenous breed) (ภาพที่ 3.39-3.40) ลักษณะเด่นคือ ใบหูมีขนาดเล็กและสั้น หางสั้นขนสีขาว สีน้ำตาลหรือสีดำ หรือสีขาวมีแถบสีน้ำตาลหรือดำ เมื่อโตเต็มวัยเพศผู้มีน้ำหนัก 25-30 กก. เพศเมียมีน้ำหนัก 20-25 กก. แต่ข้อด้อยคือ ตัวเล็ก เติบโตช้า ไม่เหมาะจะนำมาเลี้ยงในเชิงอุตสาหกรรม แกะสายพันธุ์มาลิน นิยมเลี้ยงกันเป็นส่วนใหญ่บนคาบสมุทรมลายู (The Department of Agriculture, Sarawak (2012))

ภาพที่ 3.39 แสดงแกะเนื้อพันธุ์พื้นเมืองทางภาคใต้ของไทย หรือแกะหางสั้น

ที่มา: สীগุน (2555)

ภาพที่ 3.40 แสดงแกะเนื้อพันธุ์พื้นเมืองของมาเลเซียหรือเกาะมาลิน

ที่มา: Flickr (2010)

และสายพันธุ์กัลตันตัน (Kelantan) (Short tail) เป็นแกะพื้นเมืองของประเทศมาเลเซียอีกสายพันธุ์ ที่มีเลี้ยงกันอย่างหนาแน่นเฉพาะในรัฐกัลตันตัน บางส่วนของรัฐตรังกานู และจังหวัดปัตตานีของไทย เป็นสายพันธุ์ที่มีความใกล้เคียงกับแกะพันธุ์หางยาวของไทยมากเชื่อว่ามีที่มาจากแหล่งเดียวกัน โดยอาจนำเข้ามาจากประเทศไทย สิงคโปร์ หรือฮ่องกง (Kinzoku, 2006) (ภาพที่ 3.41-3.42) มีขนสีเทาหรือน้ำตาลแกมขาว หรือสีน้ำตาลไหม้ หูมีขนาดเล็กมาก ตัวผู้มีเขายาว ตัวเมียไม่มีเขา หางสั้น เมื่อโตเต็มที่ตัวผู้จะหนักประมาณ 25-30 กก. ตัวเมียจะหนัก 20-25 กก. นิยมเลี้ยงกันมากในภาคใต้ของไทยและนิยมเลี้ยงเป็นแกะชนในท้องถิ่น

ภาพที่ 3.41 แสดงแกะเนื้อพันธุ์กลันตันชนิดขนนุ่ม หูล้วนมาก ซึ่งเป็นลักษณะไม่ปกติ

ที่มา: Kinzoku (2006)

ภาพที่ 3.42 แสดงแกะเนื้อพันธุ์กลันตัน ชนิดขนหยาบ หูขนาดกลาง เป็นลักษณะปกติ

ที่มา: Kinzoku (2006)

- แกะพันธุ์ไทยหางยาว (Siamese หรือ Thai long tail) เป็นแกะพื้นเมืองที่เลี้ยงมากในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันตก มีลักษณะหางยาวจึงอาจจะเรียกว่า แกะหางยาว แกะพม่า หรือพม่าหางยาว (ภาพที่ 3.43) เพราะมีการนำเข้าจากชายแดนไทยพม่าเป็นจำนวนมาก

แกะหางยาวมีลำตัวค่อนข้างใหญ่กว่าและมีขนยาวกว่าพันธุ์พื้นเมืองภาคใต้ สามารถเติบโตในสภาพแวดล้อมของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี มีขนาดแรกเกิดประมาณ 2 กิโลกรัม น้ำหนักโตเต็มที่ประมาณ 30-35 กก. ส่วนใหญ่มีสีขาวย อาจมีสีน้ำตาลหรือดำล้วนปะปนอยู่บ้าง ที่มีสีน้ำตาลหรือดำสลับขาวมีอยู่เป็นส่วนน้อย โดยมากมีอัตราการคลอดแฝดต่ำ มักจะให้ลูกตัวเดียว ขนแกะพื้นเมืองเป็นแบบเส้นผม (hair หรือ kemp) ขนที่เป็นเส้นใยละเอียดมีอยู่น้อย ขนแกะพื้นเมืองเมื่อตัดแต่ละครั้งจะได้น้ำหนักประมาณ 1-2 กิโลกรัม

ลักษณะภายนอกของแกะหางสั้นและแกะหางยาวคล้ายคลึงกันมาก แตกต่างกันเฉพาะหาง แกะหางยาวจะมีหางยาวมาก คือ ขาวเหนือข้อเข่าลงมา ส่วนแกะหางสั้นนั้นความยาวหางจะประมาณพื้นที่ท้อง

ภาพที่ 3.43 แสดงแกะเนื้อพันธุ์พื้นเมืองของไทยหรือพันธุ์หางยาว สีน้ำตาล เพศผู้

ที่มา: สิกุน (2550)

2) พันธุ์ซานตานิเนส (Santa Inês) เป็นแกะเนื้อ นำเข้าจากประเทศบราซิล เป็นแกะขนาดใหญ่ ใบหูยาวปรก หน้าโค้งนูน มีหลายสี น้ำหนักแรกเกิด 2.5-3.5 กก. น้ำหนักหย่านม 18-20 กก. โตเต็มที่ตัวผู้หนัก 80-90 กก. ตัวเมีย 60 กก. (ภาพที่ 3.44)

ภาพที่ 3.44 แสดงแกะพันธุ์ซานตานิเนส เพศผู้

ที่มา: Schoenian (2003)

3) พันธุ์บาร์บาโดสแบล็คเบลลี (Barbados Blackbelly) เป็นแกะเนื้อ มีถิ่นกำเนิดในหมู่เกาะบาร์บาโดส แแถบแคริบเบียน มีสีน้ำตาลอ่อนถึงเข้ม และมีสีดำที่ใต้คาง ใต้ใบหู ขอบตา และพื้นที่ท้องลงมาถึงใต้ขา มีลักษณะพิเศษคือให้ลูกดก อัตราการเกิดลูกแฝดสูง 60.8% แม่แกะเจริญพันธุ์หนัก 45 กก. ขนาดครอก 1.5-2.3 ตัวต่อครอก น้ำหนักแรกเกิดลูกเดี่ยว 3.0 กก. ลูกแฝด 2.8 กก. น้ำหนักหย่านมอายุ 4 เดือน ลูกเดี่ยว 13.7 กก. ลูกแฝด 13.4 กก. และน้ำหนักโตเต็มที่ เพศผู้ 68-90 กก. เพศเมีย 40-59 กก. (ภาพที่ 3.45)

ภาพที่ 3.45 แสดงแกะเนื้อพันธุ์บาร์บาโดสแบล็คเบลลี เพศผู้

ที่มา: Barking Rock Farm (2010)

4) พันธุ์เมอริโน (Merino) มีถิ่นกำเนิดในสเปน ได้รับการปรับปรุงพันธุ์และนำไปเลี้ยงต่ออย่างแพร่หลายในหลายประเทศทั่วโลก นำเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2514 โดยรัฐบาลสาธารณรัฐเยอรมันนี ทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน 20 ตัว (ลักษณะ และ ศุภนุช, 2548) เพื่อการทดลองและปรับปรุงพันธุ์แกะพันธุ์พื้นเมืองของไทย เป็นแกะพันธุ์ชนที่ให้ขนคุณภาพดี สีขาวละเอียด แต่ใช้เป็นแกะเนื้อได้ด้วยเนื่องจากมีขนาดใหญ่พอสมควรแต่เนื้อมีคุณภาพไม่ค่อย ดีนก โตเต็มที่ตัวผู้หนักประมาณ 75 กก. ตัวเมีย 65 กก. ตัวผู้มีเขาใหญ่แบบสว่าง ตัวเมียไม่มีเขา หางเล็กแต่ยาว มีการผสมพันธุ์เป็นฤดู แกะเมอริโนสายพันธุ์ออสเตรเลียสามารถเลี้ยงในเขตร้อนได้ (ภาพที่ 3.46)

ภาพที่ 3.46 แสดงแกะขนพันธุ์เมอริโน เพศผู้

ที่มา: Dalton (2010)

4) พันธุ์บอนด์ (Bond) แกะพันธุ์บอนด์ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ในประเทศออสเตรเลีย จากการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างพันธุ์เปปปีนเมอริโนและพันธุ์ลินคอล์น ลักษณะเด่นประจำพันธุ์ เป็นแกะกึ่งเนื้อกึ่งขน ให้น้ำหนักขน 5 กก. ขนแวววาวและยาว เส้นผ่าศูนย์กลาง 22-28 ไมครอน ลำตัวยาว เนื้อมาก ลูกแกะโตเร็ว แข็งแรง ทนต่อสภาพภูมิอากาศ (ภาพที่ 3.47)

ภาพที่ 3.47 แสดงแกะกึ่งเนื้อกึ่งขนพันธุ์บอนด์ เพศผู้

ที่มา: Department of Animal Science Oklahoma State University (1996)

5) พันธุ์ดอร์เซต (Dorset) แกะพันธุ์นี้มีถิ่นกำเนิดในประเทศอังกฤษ กรมปศุสัตว์นำเข้ามาในปี พ.ศ. 2522 โดยทดลองเลี้ยงที่ สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ จ.ระยอง และนำลูกผสมดอร์เซตพื้นเมืองไปแจกเกษตรกร จ.แม่ฮ่องสอนทดลองเลี้ยงต่อ

สหรัฐอเมริกานำเข้าแกะดอร์เซตไปเลี้ยงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1885 และเมื่อปีค.ศ. 1948 เกิดการกลายพันธุ์ (mutation) เป็นแกะที่ไม่มีเขา (Polled Dorset) ซึ่งเป็นที่นิยมของฟาร์มทั่วไป จึงกลายเป็นมีทั้งสายพันธุ์ที่มีเขาและไม่มีเขา พ่อพันธุ์ที่ผสมกับแม่พันธุ์ที่มีขนนุ่ม (fine wool ewe) จะให้ลูกผสมเพศเมีย ซึ่งผสมพันธุ์ได้ทั้งปี (ไม่มีฤดูผสมพันธุ์) แกะพันธุ์ดอร์เซตเป็นแกะขนาดกลาง โตเต็มที่ตัวผู้หนักประมาณ 90-113 กก. ตัวเมีย 68-79 กก. หน้าขาว มีขนที่ขา ให้ขนปานกลางมีขนสีขาวไม่มีขนดำเจือปน มีน้ำนมมาก เป็นแกะที่ให้ลูกดก เป็นหนุ่มเป็นสาวเร็วประเทศออสเตรเลียนำเข้าพันธุ์นี้ไปปรับปรุงพันธุ์จนเป็นสายพันธุ์ที่ไม่มีเขาในที่สุด (ภาพที่ 3.48)

ภาพที่ 3.48 แสดงแกะกึ่งเนื้อกึ่งขนพันธุ์ดอร์เซ็ทไม่มีเขา เพศผู้

ที่มา: Shellal Poll Dorset Stud (2012)